

αΠο **πλαίσιο** ποιΉση/

DE cONTexTuALiAzatiON/ dé COntextualisation/

Ετυμολογική προσέγγιση

Από + (πλαίσιο + ποιώ)

Πλαίσιο

Η ρίζα της λέξης προέρχεται από το πλάτος, το οποίο σχετίζεται με το εύρος άρα με τα όρια και το σχήμα της όποιας έννοιας. Συνεπώς η ερμηνεία του πλαισίου όπως την γνωρίζουμε συνδέεται με την έννοια του πλάτους αφού οριοθετεί και ορίζει τις ιδιότητες του αντικειμένου που μας απασχολεί.

Ποιώ

Το ρήμα ποιώ προέρχεται από τη λέξη ποιέω που η έννοια του είναι συγγενική των λέξεων κατασκευάζω και δημιουργώ. Συνεπώς το ρήμα αυτό προϋποθέτει τη δημιουργία πλαισίου όπως ορίστηκε πιο πάνω.

Από

Η πρόθεση αυτή δηλώνει αφαίρεση, απαλλαγή και μεταβολή κατάστασης έτσι τοποθετείται στην αρχή της λέξης για να έρθει σε αντίθεση με την πλαισιοποίηση.

Μέσω μελέτης πλαισιοποίησης και αποπλαισιοποίησης διαφόρων καταστάσεων υλικών και άυλων φτάσαμε στο συμπέρασμα ότι αυτές οι έννοιες δεν έχουν σαφή όρια, κάτι το οποίο καθιστά την αναγνώριση της ύπαρξης αυτών, υποκειμενική.

Οι συνθήκες, οι γνώσεις, οι εμπειρίες και η ψυχολογία κάτω από τις οποίες έχουμε ποιηθεί υποσυνείδητα μας ορίζουν το πλαίσιο και την αποπλαισιοποίηση του. Συνεπώς αυτοί οι ευμετάβλητοι παράγοντες καθιστούν την αποπλαισιοποίηση αστάθμητη συνάρτηση.

Η υπο-ομάδα εργασίας 2 (Γεωργίου Ροδοσθένης, Λιαροπούλου Γεωργία, Φολούλη Στεφάνια, Θεοδώρου Κωσταντίνα, Κρόνης Κώστας)

***Στην αγγλική γλώσσα η έννοια της αποπλαισιοποίησης ορίζεται με τη λέξη **«decontextualization»**. Το decontextualization προέρχεται από το ρήμα de·con·tex·tu·al·ize.

(Used with object), to remove (a linguistic element, an action, etc.) from a context: *decontextualized works of art displayed in museums.*

(Μτφ. δηλώνει τη δυνατότητα αφαίρεσης (ενός γλωσσικού στοιχείου, μιας πράξης κτλ) από ένα περιεχόμενο-πλαίσιο: Αποπλαισιωμένα έργα τέχνης εκτίθενται σε μουσεία.)

_Ανάλυση της έννοιας

Η έννοια της αποπλαισιοποίησης δεν μπορεί να αναλυθεί αν δεν μπορεί να ορισθεί η έννοια της πλαισιοποίησης . Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα παιδιά που δεν έχουν ακριβώς την αίσθηση του χώρου , του κινδύνου και του ρεαλιστικού.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι οι άνθρωποι που πάσχουν από σχιζοφρένεια αφού δεν μπορούν να σκεφτούν λογικά, έχοντας όρια (πλαίσια) άρα δεν μπορούν να συνειδητοποιήσουν όταν κάτι είναι εκτός πλαισίου (φυσιολογικού).

Αν κάτι το εξωπραγματικό για τα ανθρώπινα δεδομένα συμβεί τότε μας διακατέχει σύγχυση και βρισκόμαστε εκτός πλαισίου.

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η κατάσταση που βιώνει ο άνθρωπος όταν βρίσκεται κάτω από μέθη. Οι αντιδράσεις του δεν είναι φυσιολογικές και δεν είναι σε θέση να αντιληφθεί αν κάτι είναι σωστά στα πλαίσιά του, έτσι δεν είναι δυνατή η αναγνώριση της αποπλαισιοποίησης. Αυτό οφείλεται στη μείωση των αντανακλαστικών και την αποδυνάμωση των αισθήσεων του χώρου και του χρόνου.

_Η αποπλαισιοποίηση σε θεμελιώδη στοιχεία του φυσικού κόσμου

Αυτά τα στοιχεία δεν θα ήταν άλλα από τις χωρικές διαστάσεις και αυτή του χρόνου. Το σταθερό πλαίσιο που έχουμε είναι η άρρηκτη σύνδεση μεταξύ τους. Η προσπάθεια αποπλαισιοποίησης του χώρο-χρόνου οδηγεί στην ερμηνεία του ενός χωρίς την ύπαρξη του άλλου. Αυτό είναι δύσκολο για την ανθρώπινη

Η υπο-ομάδα εργασίας 2 (Γεωργίου Ροδοσθένης, Λιαροπούλου Γεωργία, Φολούλη Στεφάνια, Θεοδώρου Κωσταντίνα, Κρόνης Κώστας)

λογική αφού ο χρόνος γίνεται αντιληπτός μέσω χωρικών προβολών όμως οδηγεί σε αξιόπιστα μοντέλα ερμηνείας.

Το σπάσιμο του πλαισίου πάνω στο οποίο συνδέονται χώρος και χρόνος και η αποτύπωση του χρόνου μέσω μιας βαθμονόμησης μετρικά σε μία απλή γραμμή, καθιστά δυνατή την κατανόηση της υποκειμενικότητας εννοιών όπως παρελθόν και μέλλον.

Η πραγματικότητα είναι ότι στη διάσταση του χρόνου υπάρχει ένα σύνολο παροντικών καταστάσεων που η μόνη μας πρόσβαση είναι σημειακή. Θεωρώντας ένα αντικείμενο που έχουμε δει και πλέον δεν υπάρχει δεν σημαίνει ότι αυτό το αντικείμενο έχει σβηστεί στη διάσταση του χρόνου. Με άλλα λόγια δεν αντιλαμβανόμαστε σωστά το χρόνο γι' αυτό ο εγκέφαλός μας έχει επινοήσει την έννοια της διάρκειας. Το μέλλον είναι η πιθανότητα εμφάνισης κάποιας κατάστασης σε δεδομένο παροντικό σύστημα ενώ το παρελθόν μια αφαιρετική αποτύπωση – σκίτσο στον εγκέφαλο περασμένων παροντικών καταστάσεων.

Η έννοια της αποπλαισιοποίησης στην ψυχολογία.

Ο όρος αποπλαισιοποίηση χρησιμοποιείται πολύ συχνά και στην επιστήμη της ψυχολογίας. Χρησιμοποιείται για να περιγράψει την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ένα άτομο το οποίο μπαίνει στην διαδικασία να ξεετάσει ή να μεταφράσει κάτι το οποίο είναι διαχωρισμένο από το περιεχόμενο που το περιλαμβάνει. Συχνά το φαινόμενο συναντάται σε μικρά παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα συγκέντρωσης το οποίο εξελίσσεται σε μαθησιακά προβλήματα. Οι επιστήμονες που ασχολούνται με την ψυχολογία της μάθησης (psychology of learning) συνδέουν τον παραπάνω όρο με αυτά τα μαθησιακά προβλήματα αιτιολογώντας πως αυτά τα παιδιά αντιμετωπίζουν δυσκολία ελέγχου του εγκεφάλου τους με αποτέλεσμα να «χάνουν» ή να παρερμηνεύουν έννοιες.

Μια άλλη σύνδεση του όρου της αποπλαισιοποίησης με τη νοητική αντίληψη διακρίνουμε στον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η διαφήμιση. Οι διαφημιστές χρησιμοποιούν την αποπλαισιοποίηση ως βασικό εργαλείο για να πετύχουν το στόχο τους που στην προκειμένη περίπτωση είναι τα μεγαλύτερα κέρδη. Έτσι αποπλαισιώνουν το διαφημιζόμενο προϊόν, παρερμηνεύοντας ή αλλοιώνοντας έννοιες για την ανάδειξη πλαστών ιδιοτήτων του προϊόντος ώστε να έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα στον αγοραστικό κοινό.

Η υπο-ομάδα εργασίας 2 (Γεωργίου Ροδοσθένης, Λιαροπούλου Γεωργία, Φολούλη Στεφανία, Θεοδώρου Κωσταντίνα, Κρόνης Κώστας)

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να αναφερθεί το πώς επιδρά η αποπλαισιοποίηση (εννοιών, αντικειμένων κτλ) στην ποίηση. Το πλαίσιο και η πρόθεση είναι τα κλειδιά για την επιθυμητή ατμόσφαιρα που επιδιώκει ο δημιουργός του. Πρόκειται για δύο ανάλογες μεταβλητές που με τη μεταβολή της μιας ,αλλάζει και η άλλη , αυτές οι αλλαγές δεν έχουν όρια ή περιβάλλοντα ,πλαίσια δηλαδή, εξάλλου ο δημιουργός λειτουργεί κάτω από την ομπρέλα της «ποιοτικής αδείας» και αυτό του επιτρέπει να δρα ελεύθερα και ανεξάρτητα από τις συμβατικές συνθήκες κάτω από τις οποίες χρησιμοποιούμε το λόγο. Ολόκληρη η ιδέα και το περιβάλλον του ποιήματος χτίζεται μέσα από ένα συνειδητό παιχνίδι από αποπλαισιοποιημένες έννοιες μέσα σ έναν ιστό που δημιουργεί ο συντάκτης και λειτουργεί μέσα σε αυτόν. Αυτός ο ιστός είναι πολλές φορές ένα συνονθύλευμα σκέψεων εμπειριών , κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών οι οποίες επηρεάζουν τη σύνθεση και ίσως και να συμβάλλουν στην ερμηνεία των αποστασιοποιημένων εννοιών.

«Εκείνη την ημέρα που έφυγες ,μάζεψα όσο φως είχε το δωμάτιο, το έκλεισα σε ένα συρτάρι και ζωγράφισα σκοτάδια. Είπα στον εαυτό μου , τώρα ζήσε ψηλαφιστά».

Συνηθίσαμε να ακονίζουμε τα ψέματα και η αλήθεια μας φαίνεται, πα, ακίνδυνη.

Διανοούμενος νοῦς
νοερά βραδύνους
νομίζω
εὐνοουμένης κατανόησης.
ἐννοῶ
νομίζεις!
δέ νοεῖται
δέν ἐπινοεῖ νοήματα
ἐννοῶ,
μία ἔννοια ἀνόητη
τί ἐννοεῖς:
ἐννοῶ,
νομίζω ἀνοησίες
τά νοητά νομίζω
δέν τά ἐννοῶ
νοητές ὀξύνοιες νοημόνων
ἐννοῶ
ὑπονοῶ
μία διάνοια ἀνούσια
παρανοϊκή
δέ νομίζω,
ἐννοῶ, νομίζω
νοητά κι ἀνόητα.
νομίζω
καί ὁ νοῶν νοεῖτω.

Η υπο-ομάδα εργασίας 2 (Γεωργίου Ροδοσθένης, Λιαροπούλου Γεωργία, Φολούλη Στεφάνια, Θεοδώρου Κωσταντίνα, Κρόνης Κώστας)

Η έννοια της αποπλαισιοποίησης στην τέχνη.

Ο όρος αυτός συναντάται σε πολλές μορφές τέχνης και με διαφορετικές εκφάνσεις. Με την αφαίρεση ενός αντικείμενου από το αρχικό του περιβάλλον, το σκοπό του, την ιστορία του του προστίθεται μια διαφορετική αξία, ίσως και προτεραιότητα η οποία ούτε υπονοούνταν ούτε υπήρχε στην προηγούμενη κατάσταση του, το αρχικό του πλαίσιο. Η έννοια αυτή βρήκε πολλές εφαρμογές και σε ποικίλα πεδία της τέχνης. Άλλωστε η τέχνη σαν έννοια δεν έχει σαφή όρια, ούτε πλαίσια. Είναι δηλαδή από μόνη της μια έννοια αποπλαισιοποιημένη! Δεν έχει όρια. Εξάλλου ποιος ορίζει τι είναι τέχνη και τι όχι? Βέβαια ο εκάστοτε καλλιτέχνης καθορίζει ένα δικό του περιβάλλον στο οποίο δουλεύει και για αυτόν αποτελεί το πλαίσιο του στο οποίο θα κινηθεί ή και θα καταρρίψει. Αυτό δεν αποτελεί μια μόνιμη κατάσταση αλλά μπορεί να μεταβάλλεται από τις εκάστοτε συνθήκες ιστορικές, κοινωνικές, πολιτικές ή ακόμη επαφίεται και με το χαρακτήρα του καλλιτέχνη ίσως και σε κάποιο προσωπικό γεγονός. Ένα καλό παράδειγμα ίσως να είναι η τεχνική του πουαντιγισμού, στην οποία οι καλλιτέχνες χρησιμοποίησαν την τελεία και με βάση αυτή δημιούργησαν μεγάλες ζωγραφικές συνθέσεις.

Από την άλλη πλευρά, τέχνη μπορεί να δημιουργηθεί χωρίς να γίνει αυτοσκοπός και χωρίς καμία επιδίωξη με την μεταφορά και μόνο ενός αντικείμενου από ένα πλαίσιο σε ένα άλλο. Για παράδειγμα ένα θιβετιανό τελετουργικό αντικείμενο καθημερινώς χρησιμοποιούμενο συνιστούσε τέχνη μεταφερόμενο σε ένα από κάποιους λαούς είναι παντελώς άγνωστο στους δυτικούς πολιτισμούς και εντούτοις θα δυτικό πλαίσιο. Εδώ να αναφερθεί πως και ο χώρος στον οποίο τοποθετείται ένα αντικείμενο είναι καταλυτικός στη θεώρηση του ως έργου τέχνης ή και όχι, για παράδειγμα ένας μουσειακός χώρος αποτελεί ένα καθοριστικό πλαίσιο, από το δυτικό πολιτισμό τουλάχιστον, ώστε ακόμη και κάτι ασυνήθιστο να τοποθετηθεί μέσα σε αυτό να μπορεί να θεωρηθεί αντικείμενο τέχνης. Το πλαίσιο δημιουργεί τέχνη σ αυτή την περίπτωση και όχι το ίδιο το αντικείμενο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο ουρητήρας του Marcel Duchamp. Ένα άλλο παράδειγμα που ανταποκρίνεται στην έννοια της αποπλαισιοποίησης είναι το installation «Raid the Icebox» με καρέκλες του Andy Warhol, καθώς και

Andy Warhol: Raid the Icebox

Η υπο-ομάδα εργασίας 2 (Γεωργίου Ροδοσθένης, Λιαροπούλου Γεωργία, Φολούλη Στεφανία, Θεοδώρου Κωσταντίνα, Κρόνης Κώστας)

άλλα πολύ γνωστά έργα του όπου απεικόνιζε καθημερινά αντικείμενα του δυτικού πολιτισμού παρουσιάζοντας τα σε ένα τέτοιο πλαίσιο ώστε συνιστούν τέχνη.

Τέλος ένα πρόσφατο παράδειγμα τέχνης που σχετίζεται με την αποπλαισιοποίηση αντικειμένων και εννοιών είναι τα installations της Yagui Kusama με τις περίφημες εμμονές της με τους φαλλούς που παρουσιάστηκαν ως έργα τέχνης πριν μερικά χρόνια στο μουσείο Tate Modern of London

Η έννοια της αποπλαισιοποίησης στην κοινωνία.

Σε όλες τις κοινωνίες υπάρχει έντονο το φαινόμενο των πλαισίων-ορίων. Οι άνθρωποι μαθαίνουν να ζουν περιορισμένοι, συχνά εγκλωβισμένοι σε πλαίσια που άλλοι τους έχουν επιβάλλει. Από μικρή ηλικία «συνηθίζουν» σε ένα καθορισμένο τρόπο ζωής ο οποίος συχνά μπορεί να τους περιορίζει, ωστόσο αυτόν θεωρούν φυσιολογικό καθώς έτσι έχουν μεγαλώσει.

Τα κοινωνικά πλαίσια διαμορφώνονται από τις ιστορικές εξελίξεις ανά τους αιώνες, από τις ανάγκες των ανθρώπων και μεταβάλλονται καθώς η γνώση και η τεχνολογία εξελίσσονται. Έτσι και ο ανθρώπινος νους προσαρμόζεται στις εκάστοτε συνθήκες

Ανάλογα με τις κοινωνίες που εξετάζουμε, διαφοροποιούνται και τα πλαίσια. ειδικότερα τα πλαίσια σε μια αναπτυγμένη και τόσο προηγμένη κοινωνία όπως αυτή των δυτικών πολιτισμών, έχει εντελώς διαφορετικά πλαίσια-όρια σε σχέση

Η υπο-ομάδα εργασίας 2 (Γεωργίου Ροδοσθένης, Λιαροπούλου Γεωργία, Φολούλη Στεφανία, Θεοδώρου Κωσταντίνα, Κρόνης Κώστας)

με εκείνα σε μια κοινωνία στην κεντρική Αφρική. Ο άνθρωπος αντίστοιχα και τις δυο κοινωνίες πιθανώς δε νιώθει περιορισμένος δεσμευμένος αφού έτσι έχει μάθει αλλά στην πραγματικότητα μπορεί να είναι. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι κοινωνικές κάστες στην Ινδία.

Μια έννοια, μια κατάσταση, ένας νόμος μπορεί να αποπλαισιοποιηθεί χωρίς να γίνει εσκεμμένα αλλά μόνο με την απλή μεταφορά του από μια κοινωνία σε μια άλλη.

Αναλογιστείτε τι θα γινόταν αν ξαφνικά σε μια προηγμένη ευρωπαϊκή χώρα όπως η Γαλλία επιβαλλόταν σε ένα μήνα από τώρα ο θεσμός των κοινωνικών καστών της Ινδίας. Αντίστοιχα αν προσφέραμε απόλυτη δημοκρατία στις χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις της Ινδίας! Ο κόσμος πιθανώς δεν θα ήξερε πώς να το διαχειριστεί!

Συμπερασματικά διαπιστώνουμε πως δεν μπορούμε να ορίσουμε τα αντικειμενικά πλαίσια σε μια κοινωνία καθώς οι συνθήκες στις οποίες έχει μάθει ο καθένας μας να ζει διαφέρουν καθορίζονται από πολλούς παράγοντες που έχουν παγιωθεί ανά τους αιώνες.